

Otázky
k doplňující státní závěrečné zkoušce
[ke zkoušce odborné způsobilosti] v oborech:

dějiny a teorie architektury a urbanismu,
územního plánování a krajinářské architektury

pro předsedy (členy) státnicových komisí
[pro členy zkušebních komisí při autorizační radě České komory architektů]

1. **pravěké stavitelství a architektura - vznik archetypů konstrukčních, tektonických a typologických**
[stavby, sídliště - jejich forma a organizace, materiály, technologie, typologie]
2. **starověké stavitelství a architektura, urbanismus a krajina (osídlení, časové vymezení, typologické druhy, urbanismus, konstrukce a materiály, architektonika)**
[Egypt; Malá Asie a Přední východ: Anatolie, Fénicie, Palestina, Izrael a Judea; Mezopotámie; Střední východ; Indie; Dálný východ a Jihovýchodní Asie; předkolumbovská Amerika (Severní, Střední a Jižní)]
3. **architektura egejské oblasti a Řecka ve starověku: časové, zeměpisné a politické vymezení kultur, centra kultur, urbanismus, materiály a konstrukce, architektonika, stavební druhy**
[základní stavební druhy; urbánní formy; athénská Akropole a její stavby; helénistická stavební kultura; antické řády včetně úseku kladí - dórský řád; iónský řád; korintský řád; kompozitní řád; toskánský řád]
4. **stavební druhy starověkého Řecka ve všech kulturních periodách**
[stavby obytné - dům s megaronem a dům s peristylem a jejich dopad na jiné kultury a typologické druhy; stavby správní a kulturní - beleuterion, stoa, odeon, divadlo - podrobně; chrámy (typy podle půdorysu a podle průčelí), oltáře, náhrobky a drobná architektura; stavby sportovní - gymnaseion, stadion, hippodrom]
5. **stavební druhy v antickém Římě ve vztahu k periodám římských dějin a inspiračním zdrojům včetně etruské kultury**
[vila a její druhy; veřejné stavby: kurie, stadion, circus, tabularium; bazilika a thermy; divadlo (včetně rozdílu proti řeckému), amfiteátr; stavební a architektonické řešení; chrámy - podélné (návaznost na řeckou a etruskou tradici) i centrály; pohřební architektura, oslavné stavby, památníky a jiná drobná architektura]
6. **římské stavitelství a architektonika**
[zdívo a klenby; architektonika v antickém Římě souhrnně - uplatnění tektoniky skutečné a dekorativní ve vztahu ke konstrukci (příklady použití), úpravy v řádovém tvarosloví; římské arkády - architektonika a úpravy v řádovém tvarosloví, odkaz pro novověkou architekturu; vítězný oblouk - architektonika a úpravy v řádovém tvarosloví, odkaz pro novověkou architekturu]
7. **římský urbanismus - města a jejich fóra, opevnění, cesty, vojenské tábory**
[římská města, vojenské tábory, cesty a opevnění; fórum obecně, císařská fóra v Římě; římské vojenské tábory a jejich vliv na rozvoj evropských měst]
8. **předrománská architektura v Evropě - starší a nové principy v typologii a tvarosloví křesťanské antiky, stavby v Milánu a Ravenně, tzv. karolínská renesance a její ohlasy; ottonská renesance a vztah k Byzanci**
[starší a nové principy ve stavbách křesťanské antiky; podélné a centrální stavby křesťanské antiky; pozdní antické stavby v Milánu a Ravenně; karolínské stavby v západní a střední Evropě; kostel P. Marie a Karla Velikého v Cáchách]
9. **předrománská architektura v českých zemích opevnění hradišť, počátky zděné architektury na Velké Moravě, stavby z období počátků českého státu**
[velkomoravská architektura a její ohlasy v Čechách; stavby z období počátků českého státu]
10. **byzantská a islámská architektura - zeměpisné a časové vymezení, typologické druhy a významné objekty, ohlasy, islámské stavby a jejich vliv na křesťanskou Evropu**
[Východořímská říše a Konstantinopol; Arménie, Gruzie; typologické a konstrukční principy byzantských staveb; Hagia Sophia; islámské stavby ve východním a jižním Středomoří]

11. **románská architektura - antické tradice a nové přínosy, stavební druhy, tvarosloví, tribunové kostely na českém venkově a pražské románské domy**
[antické tradice a nové přínosy v románské architektuře; románské baziliky v západní a střední Evropě a jejich původ; technologie a tvarosloví románských staveb; románské centrální a podélné stavby v českých zemích; románský tribunový kostel; pražské románské domy]
12. **vznik a počátky gotické architektury - původ, šíření v západní Evropě a nástup do Čech, typologie, technologie a tvarosloví, významné stavby**
[prvky a tříbení znaků gotické architektury v severní Francii; počátky gotické architektury v českých zemích; gotická profánní architektura; gotická sakrální architektura; gotická katedrála]
13. **vrcholně gotická sakrální architektura v Čechách - časové vymezení, stavební druhy, Petr Parléř a jeho stavby, krásný sloh**
[rozvoj gotické architektury ve 14. století; stavby Petra Parléře v Praze a ve středních Čechách; katedrální stavby v Čechách; stavební vývoj pražské katedrály ve středověku; typologie a konstrukce menšího gotického kostela a zvonice; městské kostely bazilikálního a halového typu; česká architektura kolem roku 1400 („krásný sloh“)]
14. **středověká klenební technika - tvary, názvosloví, technologie, významné objekty od rané do pozdní gotiky**
[tvary a způsoby bednění základních středověkých kleneb; postup stavby křížové klenby bez žebor a se žebory; klenby Petra Parléře v pražské katedrále; pozdně gotické klenby; sklípková klenba; klenby Benedikta Rejta a jeho následovníků]
15. **struktura osídlení a urbanismus (sídelní struktura) ve středověku - město a vesnice, zakládání, významná města a zejména Praha**
[civitas dei a civitas terrena - duchovní předpoklady kultivace krajiny a vliv řádů na proces urbanizace (kolonizaci) území; vesnice a kostel v raném středověku; zakládací schémata vesnic ve 13. až 14. století; sídelní proměny ve 13. a 14. století, vazby gotických měst na starší předchůdce; zakládání gotických měst a jejich síť v českých zemích; urbanistická struktura středověké Prahy; založení pražského Nového města]
16. **typologie středověkých obytných a obranných staveb - dům ve městě a na vesnici, struktura gotického města, opevňovací stavby**
[základní prvky struktury gotického města; domy a veřejné budovy ve středověkém městě; středověký městský a vesnický dům a jeho obytná místnost; gotické opevnění, hrad a tvrz a jejich funkce]
17. **pozdní gotika v západní Evropě a v Čechách - časové vymezení, proměna architektury, významné stavby**
[pozdní gotika v západní Evropě (Francie, Anglie, Německo), ve střední Evropě, specificky v okruhu pražského královského dvora; pozdně gotické stavby ve městech a kláštřech]
18. **principy renesanční architektury - společenské podmínky vzniku, klenební technika, stavební materiály a konstrukce; vývoj centrálního a podélného prostoru, palácového průčelí, urbanismus, teoretikové**
[prameny renesanční architektury a společenské podmínky vzniku renesance, renesanční stavby - typologie, klenební techniky, stavební materiály a konstrukce v renesanci; vývoj chrámového prostoru v italské renesanci, vývoj palácových staveb; urbanismus v italské renesanci; teoretikové italské renesance]
19. **raná italská renesance (architekti quattrocenta)**
[architekti italského quattrocenta, tvorba Filippa Brunelleschiho; architekt Leone Battista Alberti]
20. **vrcholná a pozdní italská renesance (chrám sv. Petra, typologie vily)**
[tvorba Donata d'Angela Bramanta; Michelangelo Buonarroti jako architekt a urbanista; Andrea Palladio; Giacomo Barozzi da Vignola; chrám sv. Petra v Římě; vila a zahrada v italské renesanční architektuře; manýrismus v italské architektuře - podstata, příklady]

- 21. renesanční architektura mimo Itálii - Francie, Anglie, Německo**
[renesanční architektura a urbanismus ve Francii, v Anglii a v Německu; renesanční zámky ve Francii]
- 22. počátky české renesanční architektury v době jagellonské - přestavba Pražského hradu**
[první projevy renesanční architektury v Česku za Jagellonců: přestavba Pražského hradu, počátky renesanční architektury za Jagellonců mimo Pražský hrad]
- 23. vrcholná a pozdní renesance v Českých zemích - přestavba Pražského hradu za Habsburků, česká města, zámky, paláce, radnice, kostely, měšťanský dům; architekti**
[přestavba Pražského hradu za Habsburků; česká města v renesanci; zámecká a palácová architektura v české renesanci; radnice; renesanční sakrální architektura v Česku; renesanční měšťanský dům v Česku; centrální stavby v české renesanci; renesanční zahrady a rozsáhlé krajinné úpravy v Česku; architekti české renesance]
- 24. barokní architektura, urbanismus a krajinářská architektura v Itálii - stavební druhy, dynamický a klasicistní směr, architekti**
[barokní tvarosloví, stavební druhy; chrám sv. Petra v Římě a jeho barokní dostavba; směry barokní architektury v Itálii: dynamický směr v italské barokní architektuře - podstata, představitelé (Bernini, Guarini); klasicistní směr v italské barokní architektuře 18. století (Borromini); přestavba Říma v době barokní (Sixtus V. a Fontana)]
- 25. barokní architektura, urbanismus a krajinářská architektura v Evropě a ve světě**
[Francie; Anglie; Španělsko a Portugalsko; Německo, Rakousko a střední Evropa; východní a severní Evropa; pronikání do světa - koloniální vliv v Americe a v Asii]
- 26. barokní architektura, urbanismus a krajinářská architektura v Česku - směry, barokní gotika, architekti, stavební druhy, zahrada**
[klasicistní směr v české barokní architektuře; dynamický směr v české barokní architektuře - barokní gotika; zámecká a palácová architektura v českém baroku; sakrální architektura a poutní místa-barokní krajina; barokní zahrada v české zámecké a palácové architektuře; barokní urbanismus v Česku]
- 27. česká barokní architektura - etapizace a základní charakteristiky jednotlivých etap**
[(1) raně barokní valdštejská architektura v Praze a v Česku; jezuitské misie a jejich projevy; (2) raně barokní architektura v českých zemích po r. 1650 - opevňování měst; feudální a sakrální architektura 1650-80 v Česku; J. B. Mathey; paláce 17. století: valdštejský, černínský a toskánský; (3) vrcholně barokní architektura v Česku; architekti: Kryštof a Kilián Ignác Dientzenhoferové a skupina dynamicko-barokních kostelů; J. B. Santiniho-Aichla a barokní gotika; (4) pozdní barok a rokoko v české architektuře - přestavba Pražského hradu, zámky a paláce, pevnostní města, lidová architektura]
- 28. centra klasicismu v Evropě a v Americe**
[Francie-empír (osobnosti Ledoux, Durand, Boullée); Anglie; Německo, Rakousko a střední Evropa; Rusko; klasicistní ideál Ameriky (architekti, významné stavby, urbanismus); klasicistní urbanismus - založení a kompozice významných měst v Evropě a Americe (pařížský diametr a koncepce města; John Nash a urbanismus Velkého Londýna; Rusko: založení Petrohradu; Spojené státy: Washington, New York, Philadelphia, Atlanta; specifika českých klasicistních měst, založení Terezína a Josefova - pevnostní města]
- 29. inženýrství jako výrazný fenomén architektura 19. století a počátku 20. století (nové konstrukce, technologie a materiály)**
[počátky železných konstrukcí, technologie a inženýrské stavby (mosty, nádraží; universální světové výstavy a architektura moderních výstavních pavilonů - od Londýna po Paříž; železné konstrukce v architektuře nových stavebních druhů (obchodní domy, peněžní ústavy); železobeton v architektuře a jeho vliv na architektonickou formu (Hennebique, Monier, Baudot, Perret)]

- 30. nová typologie architektury 19. století a její odraz v architektonické formě (například divadlo, muzeum, parlament nebo radnice, nové pojetí obytných /nájemních/ staveb)**
[divadlo na příkladu tvorby Gillyho, Schinkela, Sempera, Garniera, Siccardsburga, van der Nülla, Fellnera&Helmera); ND v Praze; půdorysný koncept obytného domu 1. a 2. poloviny 19. století, rozdíly a vlivy; nájemný dům a jeho vývoj v 19. století; vila její vývoj v 19. století (od Palladiova benátského půdorysu k viktoriánské cottage)]
- 31. nový americký dům a jeho vliv na uspořádání města / americký urbanismus (Chicagská škola a její protagonisté)**
[fáze vývoje Chicaga v druhé polovině 19. století; ocelový skelet a mrakodrap, významní architekti; konstrukční a půdorysná koncepce moderního domu v Chicagu (princip konstrukce, uvolněný půdorys); W. Jenney, D. Burnham; W. Holabird; M. Roche; L. H. Sullivan a F. L. Wright: raná fáze Wrightovy tvorby - princip préríjního domu]
- 32. vznik metropole v 19. století, reformační snahy a utopie (Paříž, Londýn, Vídeň, Řím, Barcelona Petrohrad, Praha)**
[zrod metropole – obecné principy, periodizace, přehled nejvýznamnějších metropolí; Paříž / haussmanizace Paříže za Napoleona III.; vliv na ostatní města; Barcelona a plán Cerda; Vídeň a Ringstrasse - urbanistická koncepce a významné stavební památky; přerod Prahy v 19. století / vliv moderních urbanistických koncepcí na česká a moravská města, zboření hradeb]
- 33. neostyly v architektuře 19. století a eklekticismus**
[eklekticismus a jeho projevy v architektuře přelomu století – periodizace a nejvýznamnější díla; novorománská a novogotická architektonická tvorba v Evropě a v Česku; novorenesance v Evropě a v Česku; novobaroko a druhé rokoko v Evropě a v Česku]
- 34. teorie a praxe památkového purismu 19. století**
[teoretici památkového hnutí a jejich vliv na architekturu (Viollet le Duc, Riegl, Dvořák, Dehio, Neuwirth...); novodobé hutě a společnosti na dostavbu katedrál v Evropě; Kranner, Mocker a Hilbert a památkové hnutí v české architektuře]
- 35. počátky moderního urbanismu v Evropě (myšlenky a realizace zahradních měst, Camillo Sitte, Otto Wagner a ostatní koncepce)**
[Ebenezer Howard a myšlenka zahradního města; Camillo Sitte a jeho vztah k modernímu městu (realizace v českých zemích); Tony Garnier a průmyslové město počátku 20. století (srovnání s ostatními koncepcemi - Soria y Mata apod....)]
- 36. modernismus v evropské architektuře na přelomu 19. a 20. století (Moderna, Art Nouveau, Modern Style, Werkbund, Secese, Jugendstil a další)**
[Vídeňská škola Otto Wagnera; Art Nouveau ve Francii a Belgii; Antoni Gaudí a katalánská architektura 2. poloviny 19. století a počátku 20. století; Modern Style - Mackintosh a kořeny Arts and Crafts; Jugendstil a vliv vídeňských architektů (Olbrich, Hofmann...); německý Werkbund a Hermann Muthesius - výstavy Werkbundu v Evropě]
- 37. evropské -ismy druhé dekady 20. století (expresionismus, konstruktivismus, futurismus, kubismus, art deco...), Raumplan Adolfa Loose**
[expresionismus v Německu a specifická forma architektury; český kubismus a rondokubismus (národní styl); kořeny abstraktivismu v Rusku - Malevičův suprematismus; výstava dekorativních umění v Paříži 1925 a významné pavilony - Art Deco; Auguste Perret a moderní architektura ve Francii (kostely a veřejné budovy); tvorba Adolfa Loose a princip Raumplanu]
- 38. umělecké avantgardy dvacátých let v Evropě**
[francouzský architektonický purismus - Amadée Ozenfant a raný Le Corbusier a Pierre Jeanneret; holandské hnutí neoplasticismu a nová koncepce prostoru v architektuře, významné realizace - Mondrian, Doesburg, Rietveld, Oud; sovětský konstruktivismus a jeho společenské souvislosti - významné realizace v Rusku i ostatních svazových republikách, koncepce architektury - Tatlin, Melnikov, El Lisickij]

- 39. zrod funkcionalismu v Evropě a C.I.A.M., evropská centra, sociální aspekt tvorby, teoretický koncept**
 [Le Corbusier a pět bodů moderní architektury - aplikovaná teorie v praxi; zrod CIAM a sociální aspekt jeho programu - kongresy a témata; Athénská charta a její vliv na moderní urbanismus; funkcionalismus v Evropě a jeho nejvýznamnější realizace; Bauhaus a jeho hlavní protagonisté - Gropius, Meyer, Breuer, van der Rohe, Hilberseimer; český funkcionalismus a jeho charakteristika - důraz na sociální aspekt; sociální byt jako fenomén meziválečného funkcionalismu - příklady teorie a realizace]
- 40. neoklasické tendence v architektuře a urbanismu**
 [socialistický realismus v sovětské architektuře 30. a 40. let a důvody neúspěchu konstruktivismu; německý neoklasicismus třicátých let – řecko-germánský sloh a architektura obytných a průmyslových staveb; italský racionalismus 20. a 30. let za vlády Mussoliniho, výstava eur 42; klasické tendence v české architektuře ve dvacátých a třicátých letech (Josip Plečnik, Antonín Engel a ostatní); výstava moderní kultury a techniky v Paříži 1937 - významné pavilony]
- 41. poválečná obnova měst a kontinuita funkcionalismu**
 [principy obnovy válkou zničených evropských měst; nová hlavní města a jejich architekti - urbanistické principy; CIAM po válce a důvody jeho rozpadu; činnost významných evropských architektů ve Spojených státech po válce - Gropius, van der Rohe, Neutra, Schindler, Saarinen]
- 42. zrod nových proudů a návratů v architektuře 50. a 60. let, nové technologie, konstrukce a materiály**
 [nový brutalismus a pravdivost v architektuře - teorie a praxe; nové konstrukce a jejich vliv na architekturu v padesátých a šedesátých letech; Mies van der Rohe a Le Corbusier v padesátých letech, srovnání jejich tvorby; Frank Lloyd Wright a jeho činnost ve třicátých až padesátých letech; specifika tvorby Luise Kahna v USA; japonský metabolismus a jeho realizace a autoři (Tange, Kikutake, Kurokawa); česká specifika socialistického realismu padesátých let; výstava Expo 58 a její vliv na českou architekturu; moderní výstavy Expo a architektura významných pavilonů od 50. do 80. let; architektura High-Tech a její vliv na myšlení 70. let, významné realizace]
- 43. teorie a praxe postmoderní architektury 70. a 80. let, odklon od modernistické doktríny funkcionalismu, ekologicky orientovaná architektura a urbanismus (tradiční a netradiční materiály a technologie)**
 [Charles Jencks a sémiotika v architektuře - proměna architektonického jazyka; fenomenologie v architektuře podle Christiana Norberga-Schulze a Kevina Lynche - obraz města; osobnosti postmoderní architektury a nejvýznamnější realizace (Johnson, Venturi, Hundertwasser); návraty v současné architektuře - revival funkcionalismu a ostatních směrů architektury 20. století; ekologicky orientovaná architektura a urbanismus / tradiční a netradiční materiály a technologie v současném stavitelství; současné směry architektury]
- 44. vývoj krajinářského a zahradního umění**
 [ve starověku a specificky v antice; ve středověku (klášterní zahrady a jejich funkce a typologie; maurské zahrady na Iberském poloostrově); v renesanci a baroku (palácové a zámecké zahrady, městské parky; krajinné úpravy); v klasicismu a v XIX. století (zámecké a palácové parky a zahrady; městské parky); ve XX. století a v současnosti – základní současné tendence]